

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.891/2018/11. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

. Tóth Gabriella előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

. Varga Zoltán ügyvéd

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

és Trócsányi Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Detvay Lúcia ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.048/2017/8.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ővárosi Törvényszék 35.P.24.831/2016/18.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak külön felhívásra 1.115.100 (egymillió-száztizenötezer-száz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesi gazdasági társaság 1996. október 15-én alakult, jegyzett tőkéje 3.000.000 forint. Magyarországon II. kategóriájú játéktermekben pénznyerő automatákat működtetett megalakulása óta.
- [2] Az Országgyűlés 2011. szeptember 29-én elfogadta az államháztartás

stabilitását elősegítő egyes adótörvények módosításáról szóló 2011. évi CXXV. törvényt (a továbbiakban: Mód.tv. I.), melynek 27. §-a a korábbi játékhelyenkénti 100.000 forintnyi játékadót 2011. november 1-jétől 500.000 forintra emelte. Emellett százalékos mértékű játékadó fizetési kötelezettséget is előírt, amennyiben egy pénznyerő automata negyedéves tiszta játékbevétele a 900.000 forintot elérte.

- [3] A Mód.tv. I. 27. §-ának hatálybalépését - 2011. november 1-jét - megelőzően a felperes 4 darab pénznyerő automatát üzemeltetett. 2011. október 31-től a szerencsejáték szervezői tevékenységét szüneteltette 2012. szeptember 3-ig, ezt követően e tevékenysége megszűnt.
- [4] Az Országgyűlés 2012. október 9-én elfogadta a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) módosításáról szóló 2012. évi CLXV. törvényt (a továbbiakban: Mód.tv. II.), melynek 8. §-a szerint a hatálybalépést megelőzően kiállított játéktérlem engedélyek, valamint a pénznyerő automata üzemeltetésére jogosító engedélyek a Mód.tv. II. hatálybalépését követő napon hatályukat veszítették.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes 10.151.476 forint kártérítés megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Keresetének alapjaként elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. §-ára hivatkozott és károkozó magatartásként a Mód.tv. I. 27. §-án alapuló játékadó emelést jelölte meg. Álláspontja szerint a játékadó emelés az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 34. és 56. cikkébe ütközik. Másodlagosan a Ptk. 349. §-át, harmadlagosan pedig a Ptk. 6. §-át is megjelölte keresetének alapjaként. Kérte továbbá kötelezni az alperest 1.000.000 forint nem vagyoni kár megfizetésére is. Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az adóemelésről szóló jogszabály egyéni képviselői indítványra született, és indokolása arról szólt, hogy e területen jelentős eltitkolt jövedelmek keletkeztek, valamint sajtónyilatkozatok születtek arról, hogy e területhez bűnözői csoportok kapcsolódnak.
- [6] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint egyrészt az állam a jogalkotással okozott károkért polgári jogi felelősséggel nem tartozik, másrészt az uniós jogra alapított kártérítési igény előfeltételeként szükséges lenne, hogy uniós jogból fakadó alanyi jogsértés következzen be, ez azonban jelen perben nem állapítható meg.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint az alperest a jogalkotással kapcsolatosan kártérítési felelősség a belső jogrendszer alapján nem terheli. Az uniós jogra alapított kárigény tekintetében azt állapította meg, hogy a Mód.tv. I. ténylegesen nem eredményezte a pénznyerő automaták üzemeltetésének lehetetlenné válását, az adóemeléssel összefüggésben ezért az EUMSZ 56. cikkének sérelmét megállapítani nem lehetett. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy az adóemelést követően a felperes maga kérte a szerencsejáték szervezői tevékenysége szüneteltetését, azaz a tevékenységével történő felhagyás a saját döntése volt. A tevékenység szüneteltetése 2012. szeptember 3-ig tartott, ezt követően pedig megszűnt. Abból kiindulva, hogy ebben az időpontban a Mód.tv. II.-t még nem fogadták el, kizárólag az alperes jogellenes magatartását vizsgálta. Arra a következtetésre jutott, hogy az uniós jogba ütközés hiányában az alperes jogellenes magatartást nem tanúsított. A Ptk. 349. §-ára alapított kereset tekintetében a PK 42. számú állásfoglalásból is kiindulva azt állapította meg, hogy az alperes jogalkotás nem tartozik államigazgatási jellegű közhatalom gyakorlása során kifejtett szervező, intézkedő tevékenység körébe. A Ptk. 6. §-ára alapított keresetet azért találta alaptalannak, mert álláspontja szerint a jogszabály hatálybalépésével esetleg bekövetkezett károsodás nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között polgári jogi jogviszonyt. Indokolásában kitért arra is, hogy a felperes által állított kártételek, így a pénznyerő automaták értékvesztése, a korábban megfizetett engedélyezési és igazgatási szolgáltatási díj, valamint elmaradt haszon még a felperes saját előadása szerint sem a várt, szerveralapú átállásra való előkészületekkel kapcsolatosak, hanem valamennyi tétel az adóemelés miatt keletkezett. A személyiségi jog megsértésére alapított kereset tekintetében a keresetben megjelölt személyhez fűződő jogok közül gazdasági társaság esetében kizárólag a jóhírnév sérelmét tartotta értelmezhetőnek. Úgy értékelte, hogy az alperes országgyűlési képviselők, illetve kormányzati tisztségviselők kijelentéseiért felelősséggel nem tartozik. Konkrét személy jó hírnevet sértő kijelentéséért a felperes az adott személlyel szemben léphet fel.
- [8] A felperes fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, annak helyes indokai alapján. A Ptk. 349. §-ával kapcsolatban kifejtette, hogy a jogalkotásra mint az általános és absztrakt szabályok létrehozására irányuló tevékenységre a polgári jogi kárfelelősség szabályai nem alkalmazhatóak. Egyetértett az elsőfokú bírósággal az uniós jogra alapított követelés tekintetében. A felperes tevékenységének szüneteltetése 2012. szeptember 3-ig tartott, ezt követően pedig tevékenysége megszűnt. A másodfokú bíróság álláspontja is az volt, kizárólag annak van relevanciája, hogy az adóemelés a felperesre vonatkozóan jogellenes volt-e. Ennek körében pedig a felperesnek

azt kellett bizonyítania, hogy az adóemelés miatt nem tudott más tagállam állampolgárai részére szolgáltatást nyújtani. Okszerűnek tekintette az elsőfokú bíróság azon következtetését, hogy az adóemelés ténylegesen nem zárta ki a játékautomaták további üzemeltetését, és ezért az EUMSZ 56. cikkének sérelme nem állapítható meg. Rögzítette, hogy a sérelmezett jogalkotás és a felperes tevékenységének állított ellehetetlenülése között nincs olyan, a Ptk. 339. §-ának alkalmazása során megkívánt és a Brasserie-ügyben előírt közvetlen okozati összefüggés, ami az alperes kártérítési felelősségét megalapozhatná. Egyetértett továbbá az elsőfokú bíróság által a Ptk. 349. §-ára és a Ptk. 6. §-ára, valamint a személyhez fűződő jog megsértésére alapított igény elbírálásával kapcsolatban kifejtett indokaival is.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelynek tartalma szerint kérte a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását. Az első- és másodfokú eljárások során kifejtett jogi álláspontját megismételve állította, hogy az első- és másodfokú bíróság a megállapított tényállásból téves jogi következtetéseket vont le, és ennek alapján megalapozatlanul utasította el a keresetet. Jogszabálysértésként a Ptk. 339. § (1) bekezdésére, a 349. §-ára, valamint a 6. §-ára, a nem vagyoni kár tekintetében a Ptk. 75. § (1) bekezdésére, 76. §-ára, 78. §-ára és 84. § (1) bekezdésére hivatkozott. Álláspontja szerint az eljárt bíróságok megalapozatlanul indultak ki abból, hogy más pénznyerő automatákat üzemeltető társaságok a működésüket folytatták. A felperes az adóemelés miatt a pénznyerő automaták üzemeltetésére irányuló tevékenységét kényszerből szüneteltette, bízva a szerveralapú rendszer megvalósulásában. A kár már ekkor bekövetkezett, mert a működtetésre alkalmas, engedéllyel rendelkező automatákat raktározott, konkrétan pedig akkor vált, amikor a Mód.tv. II. tiltó rendelkezésének hatálybalépésével az alperes a szerveralapú üzemeltetés lehetőségét is megszüntette, és az üzemeltetést a kaszinókban való működtetésre korlátozta. Az tehát, hogy milyen összegű ráfizetéssel folytatja az egyes vállalkozás a tevékenységét teljes mértékben az adott vállalkozás pénzügyi, gazdasági helyzetének függvénye volt.
- [10] Elemezte a keresetben érvényesített kárait alátámasztó tényeket, így azt, hogy kára egyrészt a pénznyerő automaták értékcsökkenésében, az egy évre előre befizetett igazgatási szolgáltatási díjban, valamint elmaradt haszonban jelölhető meg. Az uniós jogra alapított kárfelelősség tekintetében elemezte az uniós és nemzeti jog kapcsolatát, az uniós jog alapelveit, az ezzel kapcsolatos tagállami kötelezettségeket, és előadta, hogy a

felperes játéktermeiben uniós állampolgárok is játszottak a pénznyerő automatákon. E körben megsértett jogszabályhelyként megjelölte az EUMSZ 56. cikkét. Álláspontja szerint a kártérítési felelősség a tagállamok esetében fennáll a magánszemélyek felé azokért a károkért, melyek az uniós jogból eredő kötelezettségeik megsértése következtében keletkeznek. Ennek alátámasztására az EUB C-6/90. és C-9/90. számú ügyekre, a C-46/93. és C-48/93. számú ügyekre, továbbá a Brasserie-ügyre hivatkozott. Jelen ügyben a jogsértés és a bekövetkezett kár közötti ok-okozati kapcsolat is fennáll mind a Mód.tv. I., mind a Mód.tv. II. esetében. A felperes ugyanis azért vonta ki a játékautomatákat a működésből, mert a megemelt adó összegét a bevétel nem fedezte, továbbá a játékteremben történő működést a jogalkotó alperes megtiltotta.

- [11] A nem vagyoni kár esetében szintén az első- és másodfokú eljárás során kifejtett álláspontjára utalt. Eszerint az alperes kormányzati funkcióban levő tagjainak a felperes tevékenységére vonatkozó nyilatkozatai a közvélemény számára negatív értékítéletet sugalltak, ami a felperes családja, alkalmazottai számára a tiltást követően a munka világában jelentős hátrányt okozott, valamint közvetlen környezetükben is alkalmas volt negatív értékítélet kialakítására.
- [12] Az állam immunitása tekintetében a hatalmi ágak megosztásáról szóló elvből kiindulva azzal érvelt, hogy a törvényhozó hatalom is köteles e tevékenysége során a jog vonatkozó rendelkezéseit betartani. Jelen esetben az alperes a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) rendelkezéseit nem tartotta be, ezzel a felperesnek kárt okozott. A hazai bírói gyakorlat és az Európai Unió Bírósága, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata alapján arra hivatkozott, hogy az állam jogalkotásban megnyilvánuló károkozását több esetben megállapíthatónak látták. Az Alkotmánybíróság gyakorlatát ismertetve úgy látta, az állami immunitás hiányában az állam jogalkotási tevékenysége is okozhat kárt. Elemezte a jogalkotás folyamatát és kiemelte, hogy az előzetes hatásvizsgálat, valamint a társadalmi egyeztetés fontos szerepet tölt be a végleges jogszabálysöveg-tervezet elkészítésében. Álláspontja szerint az alperes a Mód.tv. I. és Mód.tv. II. megalkotása során nem tartotta be a Jat. és a végrehajtásához kapcsolódó törvény, valamint annak végrehajtására kiadott kormány- és miniszteri rendeletek előírásait.
- [13] A Ptk. 6. §-ában írtak vonatkozásában álláspontja az volt, hogy a Mód.tv. I.-ben írt szerveralapú üzemeltetés bevezetésére vonatkozó rendelkezések hatálybalépésében a felperes kellő alappal, jóhiszeműen bízhatott, ezért e rendelkezésekkel ellentétes helyzetben önhibáján kívül érte őt károsodás.

- [14] Szükségesnek tartotta volna, hogy az eljáró bíróságok tisztázzák a jogalkotással felmerült nemzetbiztonsági kockázat tényét és körülményeit, és sérelmezte, hogy ezt a felperes indítványa ellenére nem tették meg, továbbá e tekintetben döntésüket nem is indokolták.
- [15] Összegezve álláspontja az volt, hogy az alperes a Mód.tv. I. és Mód.tv. II. megalkotása során azért okozott kárt a felperesnek, mert a felperes tulajdonát képező pénznyerő automaták értéke elenyészett, továbbá a még engedéllyel rendelkező automatákat nem tudta rentábilisan működtetni, azokat ki kellett vonni az üzemeltetésből, továbbá nem vagyoni kára is keletkezett személyiségi jogai megsértése miatt. A felülvizsgálati eljárásban Pfv.4. sorszám alatt felülvizsgálati kérelmének indokait kiegészítő nyilatkozatot terjesztett elő és ahhoz mellékleteket csatolt. Pfv.10. és 11. sorszám alatt nyilatkozatait ismételten kiegészítette.
- [16] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Alaki hiányként arra hivatkozott, hogy a felperes képviselőjében eljáró Magyar Szerencsejáték Szövetség jogtanácsosa által benyújtott felülvizsgálati kérelmet nem jogi képviselő nyújtotta be, azt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 73/A. § (1) bekezdése, 73/B. § (4) bekezdése és 272. § (1) és (4) bekezdése alapján hivatalból el kellett volna utasítani.
- [17] Alaki hiányként hivatkozott továbbá arra is, hogy a felülvizsgálati kérelemből a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése hiányzik, továbbá az nagyrészt az első- és másodfokú eljárásban előadottakat ismétli meg. A felülvizsgálati kérelemhez csatolt mellékletek tekintetében azzal is érvelt, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati kérelem megváltoztatásának, továbbá bizonyítékok csatolásának nincs helye. Helyesnek tartotta az eljáró bíróságok azon megállapítását, hogy a jogalkotó nem vonható polgári jogi kárfelelősségre a jogalkotással okozott kárért. Ez alól egyetlen kivétel, ha egyedi döntést hoz, ami jelen esetben nem áll fenn. Arra hivatkozott, hogy az Alkotmánybíróság 26/2013. (X. 4.) számú határozata jelen per tárgyát képező kérdésben sem állapított meg alaptörvény-ellenességet, ezért a jogalkotás jogellenessége nem állapítható meg. A Ptk. 6. §-át jelen ügyben álláspontja szerint részben a jogviszony hiánya miatt nem lehet alkalmazni, másrészt a biztatásnak címzettnek kellene lennie. Ez utóbbi feltétel azonban a jogszabályok esetében nem áll fenn, mert a jogszabályok általános magatartási szabályokat fogalmaznak meg, nem egy konkrét személynek szólnak. Emellett a felperes csak állította, de nem bizonyította, hogy szerver alapú működéssel tevékenységét folytatni kívánta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [19] A felülvizsgálati ellenkérelem alaki okokra alapított hivatkozásával összefüggésben a Kúria rámutat, hogy a felülvizsgálati kérelem jogszabálysértésként tartalmazta az EUMSZ 56. cikkére történő hivatkozást, valamint utalt a Ptk. 349. §-ára is. Ez az 1/2016 (II. 15.) PK véleményben írtak figyelembevételével a Pp. 272. § (2) bekezdésében írt feltételeknek eleget tesz. Emellett a Kúria felhívására a felperes a Pp. 67. § (1) bekezdés c) pontja alapján jogi képviselőre jogosult ügyvéd szabályszerű meghatalmazását csatolta, ezzel a Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak teljesültek. Ezért felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának nem volt helye, azt a Kúria érdemben bírálta el.
- [20] A Pp. 272. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelmet a jogerős határozat közlésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani, az (5) bekezdés szerint a felülvizsgálati kérelmet nem lehet megváltoztatni. A Pp. 275. § (1) bekezdése egyértelműen kimondja azt is, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincsen helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt.
- [21] Amennyiben tehát a 60 napos határidő leteltét követően terjeszt elő a fél a felülvizsgálati kérelmét érintő további érveket, hivatkozik újabb jogszabálysértésre, illetve további bizonyítékokat nyújt be, azok a felülvizsgálati eljárásban nem értékelhetőek. Ezért a felperes Pfv.4., 10. és 11. sorszámokon előterjesztett nyilatkozatai és a csatolt mellékletek a felülvizsgálati eljárásban nem voltak figyelembe vehetőek.
- [22] A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásával kapcsolatban a Kúria az alábbiakat rögzíti. A felülvizsgálati kérelem egyrészt az EUMSZ 56. cikkére, azaz a szolgáltatások szabad áramlásának korlátozását tilalmazó rendelkezésére hivatkozással állított jogszabálysértést. Amint arra a jogerős ítélet helytállóan utalt, a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának az minősül, ha a tagállam megtiltja a saját honos vállalkozásainak a szolgáltatásnyújtás rendelkezésre állásának lehetőségét az uniós tagállamok polgárai részére. A felülvizsgálati kérelem elbírálása során a Kúria figyelembe vette az Európai Unió Bíróságának 2019. június 4-én hozott C-665/18. számú döntésében foglaltakat. Az EUMSZ 56. cikkének értelmezésével kapcsolatban e döntés kifejti, hogy a pénznyerő automaták valamely tagállamban történő működtetésével kapcsolatban a határokon átnyúló helyzet fennállása nem

vélelmezhető kizárólag azon az alapon, hogy az így kínált játéklehetőséget más tagállamból érkező állampolgárok is igénybe vehetik. A szerencsejáték szervezésével kapcsolatos nemzeti jogszabályok főszabály szerint csak annyiban tartozhatnak az EUMSZ által biztosított alapvető szabadságokra vonatkozó rendelkezések hatálya alá, amennyiben a tagállamok közötti kereskedelmet érintő helyzetekre alkalmazandók. A határon átnyúló jelleg megállapításához tehát nem elegendő, hogy a szolgáltatást igénybe vevő ügyfélkör potenciálisan olyan uniós polgárokból állhat, akik más tagállamok állampolgárai. [C-665/18. döntés 17. és 18. pontjai]

- [23] A fentieket figyelembe véve a Kúria azt állapította meg, hogy az EUMSZ 56. cikkének alkalmazásához szükséges, határokon átnyúló tényállási elem jelen ügyben nem áll fenn. A jogerős tényállás szerint a felperes alapítása óta Magyarországon üzemeltetett játékautomatákat. A felülvizsgálati kérelem csupán említést tesz arról, hogy a felperes által működtetett játéktermekben uniós állampolgárok is játszottak a pénznyerő automatákon. Ezen túlmenően azonban sem a kereseti tényelődás, sem a perben tett további nyilatkozatok nem tartalmazznak a szolgáltatást igénybe vevőkre, illetve a szolgáltatás nyújtójára nézve olyan további adatokat, amiből az a következtetés lenne levonható, hogy a felperes szolgáltatását más tagállamok polgárai ténylegesen igénybe vették. Ezért a szolgáltatásnyújtás határon átnyúló jellegének megállapíthatóságára nem volt alap, jelen ügyben tehát az EUMSZ 56. cikkének alkalmazása fel sem merülhet.
- [24] A Kúria maradéktalanul egyetért az eljárt bíróságok által a Ptk. 349. §-a vonatkozásában kifejtettekkel. E jogszabályi rendelkezés a jogalkotó tevékenységére nem alkalmazható. Az alperes felelőssége a jogalkotás diszfunkcionalitásáért a belső jogrendszer alapján – többlettényállási elem hiányában – nem áll fenn. A személyiségi jogsértés, továbbá Ptk. 339. §-ára és a 6. §-ára alapított felülvizsgálati hivatkozás tekintetében a Kúria teljes körűen osztja a jogerős ítéletben foglaltakat, ezért csupán visszautal annak érveire. A személyiségi jog sérelmével kapcsolatban a Kúria megjegyzi, hogy a felülvizsgálati kérelem a gazdasági társaság felperes családtagjai és alkalmazottai sérelmeit állította. Tekintettel arra, hogy a Ptk. 85. § (1) bekezdése alapján a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni, e sérelmek miatt a felperest keresetösségi jog sem illette meg. Mindazonáltal a felperes mint gazdasági társaság családtagjaira történő hivatkozás jelen perben nem is értelmezhető.

Záró rész

- [25] A Kúria a peresztres felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes javára a jogi képvisellel összefüggésben felmerült, a 32/2003.

(VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és 4/A. § (1) bekezdése alapján meghatározott felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

[26] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerint számított felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles megfizetni a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésében írtak szerint.

Budapest, 2019. november 13.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tóth Gabriella s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírószági ügyintéző
HM